

Krabi kooli LK raport
Varstu külanõukogu koolide loo-
duskaitse ja kodumurimise

NR. 5

Juuni 1968

Arkamine

Kõrrekene tõukab mättast
vilkalet muusutleva nina.
Õite avanuvad silmad
on tšis taevastina.

Vaata, varajane liblik
tühmilisi tõstab tiibu.
Kõisele sul kirju mardik
jätnud mürja triibu.

Keset pakatavaid põõsaid
rõõsast Unisedes lühed
ja su puudutusel pungad
pühkevad kui tühed.

H. Talvik

LOODUSKAITSEST JA

looduskaitsepäevast

Looduskaitse on viimasel ajal tõusnud võimsaks rahvusvaheliseks liikumiseks. 1970. aasta on kuulutatud Euroopa looduskaitse aastaks, millest võtab osa ka meie vabariik. Iga-aastane looduskaitsepäev on kujunenud meil suureks jõudude ülevaatuse päevaks.

Kõiste looduskaitse on omandanud teise tähenduse, kui tal oli aastat pearkümnend või isegi kümne tagasi. Piltlikult öeldes meenutas ta algul ekstramaiselt haruldase looduskaitse Gaber - elgu seal siis vana puu, hiidrahn või kaduv loomaliik, mida tuli hoida meile ja meie järeltulijate jaoks. Hoida ja kaitsta meile endi eest.

Järgmisel etapil oli loodusega "kaitsta loodust mitte inimese eest, vaid inimese jaoks". Üheks peamiseks muutuseks elamisvõimaluse loodusliku Gabruse seilitamine ja kaitse: puhas õhk ja vesi, roheline, kalad vees, loomad metsades ja lilled niitudel rõõmuks silmale, kauniks tervisele ja tuluks tootmisele ka tulevikus.

Pärast viimastel aegadel on tulnud esikohale looduse kui terviku teadlik kasutamine ja muutamine - maastiku planeerimine. Maapinna ja asustuse, vee ja õhu kõige otstarbekas kasutamine, eesmärgi ka Gaberkujundamine nii, et inimestegevus oleks tasakaalus looduse võimega ja inimese kõigi huvidega. Seilitud on muldugi looduskaitse endiseki ülevaates.

Looduskaitseal olgu oluline osa ka koolide õppe- ja kasvatusprotsessis. Igapäevases koolitöös on õpilaste tegevus suuremal või vähemal määral seotud loodusega. Loodusega kokkupuutumine süvendagu noortes ilutunnet, kergest töö kultuuri ning teadlikku, heaperasehelikku suhtumist oma elukeskkonda.

Toradala kasvatusi looduse kaitsemisel on selge koolitel. Siin on sircumas klanid noori loodusesõpru. Need tööd teevad Krabi õpilased eriti viimasel ajal oma koolimetsakonnaga. Kool võttis osa vabariiklikust looduskaitsekonkurssist. Paganassa looduskaitseala on noorte hooldada ja valvata.

Varstu külanõukogu looduskaitsesektisiooni korraldusel toimus tänavugi meie koolinoorte ühine looduskaitsepeev. Seda korda korraldati see Pühnis, Roosa metsakonna keskuses 11. mail.

Vihmase ja jaheda ilma tättu oli osavõtjaid vähemalt - Krabilt 22 õpilast kolme õpetajaga ja Varstust 12 õpilast ühe õpetajaga. Rahetusega pidi mitmesugustel põhjustel tulekust loobuma Lepistu kool.

Tingituna ilmast tehti peevakavas muudatusi. Kõigepealt tutvuti Roosa metsakonna kantselisis väljapandud metsandusliku näitusega ja kuulati seletusi metsakonna elukorraldusest. Seejärel vaadati televiisorist "Tammelahe viktoriini".

Vahapeal ila paranes ja võidi alustada tööga taimenias. Poole tunniga kasvati välja mitu tuhat kuuseseemikut ja pandi need valmis Haberistutamiseks. Seejärel tuli kõige põnevam - orienteerumisvõistlus Habruskonna metsades. Kõik kontrollpunktid leiadis Üles ja saabus esimesena tagasi Krabi kooli IV klassi õpilane Tõnu Tuvikene. Teisena tuli tema klassivend Taivo Suht ja kolmandana õpetaja Kiimoja.

Järgnes puhkus, lõunaeine ja viktoriin. Lõpuks võisteldi metsahindamises. Arvati ära puu kõrgus ja jämedus, langi pindala

ja muudki.

Kogu püeva jooksul hinnati osavõtjate tegevust. Konkursi võitjaks tuli Varstu Keskkooli VI klassi õpilane Helve Allas. Järgnesid Taivo Buht (IV kl.) ja Heino Marju (VIII kl.) Krabilt. Kõigi osavõtjate paremusjärjestuse avaldame allpool.

Paremus- järjestus	Õpilase nimi	Kool	Klass	Punkte
1.	Helve Allas	Varstu	VI	70
2.	Taivo Buht	Krabi	IV	68
3.	Heino Marju	- " -	VIII	67
4.	Heli Liira	Varstu	VI	66
5.	Svetlana Ossipova	- " -	VI	65
6.	Halle Ahun	- " -	VI	64
7.	Maret Ronger	Krabi	V	64
8.	Milvi Marak	Varstu	VI	63
9.	Raivo Kasak	Krabi	VI	63
10.	Tõnu Tuvikene	- " -	IV	61
11.	Helga Saarna	Varstu	VI	59
12.	Mart Ronger	Krabi	V	58
13.	Tair Raju	- " -	VI	57
14.	Aime Lehtsaar	- " -	VI	57
15.	Ingrid Mattai	Varstu	VI	57
16.	Endel Toots	Krabi	VI	56
17.	Heli Buht	- " -	IV	55
18.	Lea Häud	- " -	V	54
19.	Küllil Valge	- " -	VI	54
20.	Endla Toots	- " -	IV	53
21.	Helle Langus	Varstu	V	53
22.	Leahit Häud	Krabi	VI	52
23.	Jüri Tobonik	- " -	VI	52
24.	Ene Depka	Varstu	V	52
25.	Peedu Pikk	Krabi	VI	50
26.	Johannes Siivask	- " -	V	50
27.	Liivi Sang	- " -	IV	50
28.	Peet Saan	Varstu	VII	49
29.	Alvar Mölder	Krabi	V	49
30.	Arno Langus	Varstu	III	48
31.	Küllil Tuvikene	Krabi	V	43
32.	Vambola Jõgi	- " -	IV	40
33.	Arno Marju	- " -	VI	38
34.	Ago Rebane	Varstu	VI	35

Järgmine koolidevaheline looduskaitsepüev otsustati korraldada täpselt aasta pärast - 11.mail 1969.a. - Paganamaal.

kohtumiseni !

pesakasti lähedal veel tema vilistamist.

Põltsel künatakse ja soomendatakse. Mullapinda tegivad samet-
mustad vaod. Põhke sürab, traktorid murisevad ja muld lõhneb. Kün-
nivagudes aga jooksevad rohkesti mustad linnud kollaste nokkadega,
otsides tükke ja ussikesi. Lendavad siis, ussipundar noka vahel,
oma pesakasti, kust kuulub sütsumist ja vidinat. Pojad tahavad
kõik korraga sülla ja ajavad noka pära. Toodud portsjonist jätkub
muidugi üle, teised peavad järjekorras ootama. Nii kestab toidu
tassimine varahommikust hilisõhtuni, päevas üle 500 rööviku ja
ussikese.

Ruttu kasvavad poegadest noored kuldnokad. Juuni algul lenda-
vad nad pesast välja.

Ornitoloogide tähelepanekud kinnitavad, et noored kuldnokad
lahkuvad meilt varsti pärast pesakastist väljumist. Nad koonduvad
rändparvedesse ja ruttavad lõunapoolsetele aladele enne, kui meie
aedades marjad küpsaks saavad. Siia jäävad vaid vanalinnud, ja
sedagi mitte alati. Meie aedu rändavad aga lähirändel olevad kuld-
nokad ida- ja põhjaaladelt, kes teevad siin vahipeatuse ja siis
lõuna poole edasi rändavad.

Meie pesakastides sündinud kuldnokad on ja jäävad ka edas-
pidi meie aednike ja põllumeeste sõpradeks ja abimeesteks. Kuigi
neil sügisel on pikk teekond lõunasse, ruttavad nad kevadel tagasi
oma sünnikohta.

Kustas Põldmaa
(Ajalehest)

Metsapäevadel tööle - koduümbruse kaunistamiseks

Kodukaunistamise sihtiks on muuta meeleilmsamaks. Kõrge ja rahuldustunnet sisendab kaunistatud kodu aastakümnete kestes temas elavale sugupõlvemale. Pärast pikemat tühja ja tühja kestes puhkab silm kodu ilusal ümbrusel ja ammatab sellest uut jõudu. Tööriistade ja tühjade levitab kaunis kodu külluses ja tasub seega ohtralt kodu kaunistamiseks nähtud vaeva.

Mitte ainult elamute ümbrused ei vaja meil kaunistamist, vaid ka kõik rahva koostöökohtade ja liiklemiskeskused. Koolide ja rahvamajade ümbrused on tarvis muuta rõõmsamaks, sest need asutused peavad peale teadmiste levitamise kasvatama ka rahva hinge. Spordiplatside ja puhkekohtade ümber rajame ilusaid elavaid ja istutatud puid, ilma millel neil on võimatu täita oma eesmärki. Kõik tänavale ja teele ümber vaja istutada puistest ja elavaid, et oleksid kõik asulad koduse veetleva viliuse.

Kui tahame kaunistada oma kodu nii, et see kutsuks meid inimestele, siis võime seda teha vaid pöördumise. Puud ja põõsad on sobivad, kindlased, odavaimad kaunistamisvahendid. Meie metsad ja metsakonnade taimed pakuvad küllaltki istutusmaterjali. Tarvis vaid valida pinnasele ja ümbrusele sobivad puuliigid.

Kõigile aastal korraldatakse metsapäevi terve maa kehtes endiste aastate eeskujul ja kava järgi. Brilliseks ülesandeks tänavustel metsapäevadel on määratud koduümbruse kaunistamine puude ja põõsaste istutamisega.

Eesti Metsaühingute Liit kutsub kõigile üles kõikide kodanikke, kooli, noorte ühingu ja seltskondlike organisatsioonide metsapäevade korraldamisele, et ühisel jõul teostada koduümbruse

5

U l a s i a n d m e i d :

Krabi 8-klassiline kool

Võru rajoon, Varstu külanõukogu, Krabi,
Krabi sidejaoskond

Õpilaste üldarv 1967/68. õppeaastal - 39

Konkursil esinevad kõik 89 õpilast

Looduskaitsealast tööd juhendavad õpetajad :

Linda Lehes (bioloogia) ja

Siimo Uibo (looduskaitse)

Looduskaitsetöös aktiivsemad õpilased:

✓ Liivi Saag	(V kl.)
✓ Tair Raju	(VII kl.)
✓ Tõnu Tuvikene	(V kl.)
✓ Lembit Raud	(VII kl.)
✓ Johannes Siivask	(V kl.)
✓ Mart Kanger	(V kl.)
✓ Jüri Tobonik	(VII kl.)
✓ Kullli Tuvikene	(VI kl.)
✓ Silver Sild	(V kl.)

Võistlevate õpilaste hulgas on 3 märgi "Noor loodus-
kaitsja" omanikku.

SELETUSEKS:

Käesolev raport on koostatud meie tegevuse kohta 1967/68. õppeaastal, kuid täpsemini võttes haarab ta ajavahemikku 1. oktoobrist 1967. a. kuni 1. oktoobrini 1968. a. Seega on välja jäänud 1967. a. septembrikuu töö ja tegemised, mis tegelikult olid jätkuks varem-
alustatule. Omakorda aga on sisse võetud 1968/69. õppeaastast septembrikuu tegevus, sest see oli meil ette valmistatud ja alustatud varematal aegadel - 1967/68. õppeaastale järgnenud suvel.

Raport on jaotatud aastaegadeks, kusjuures 1967. aasta sügisest tegevusest antakse aru pealkirjaga "Talv" osas. "Sügis" aga on kõige lõpus ja selles on kirjeldatud 1968. sügisest tegevust, ligema aja kavasid (millest osa on juba täidetud k.a. oktoobrikuus), aruandlusalusel õppeaasta matkade-ekskursioonide loetelu jne.

1968/69. õppeaastal jätkub meie looduskaitsetöö samade õpetajate juhtimisel. Kooli õpilaste arv on peaaegu sama, mis eelmisel õppeaastal - seekord 84 ja looduskaitsetegevus näib neile veelgi rohkem meeldivat.

TALV

Meie koolimetskond moodustati 25. oktoobril 1967. a. Sellesse kuulus asutamisel 49 õpilast. Metsaülemaks valiti VIII kl. õpilane Heino Harju. Valiti veel abimetsaülem, raamatupidaja ja ühekandl õpilaste hulgast tehnikud. Koolimetskonna tööd hakkas juhendama ja suunama kooskõlastatult koolidirektoriga Roosa metaskonna metsaülem Vello Denks. Temalt saab koolimetskonna metsaülem kas kirjalikult või suuliselt nii tööplaanid kui ka igakorraselt vajalikud juhised ja nõuanded.

1967. aasta lõpuks koguti ja anti Roosa metaskonnale üle 0,9 kg õunapuuseemneid. See oli meie õpilaste esimene tööproov koolimetskonnas.

Veel enne koolimetskonna moodustamist - 12.oktoobril 1967.a. käidi peale tunde Roosa metsekonna keskusel heakorrastustöödel (puulehtede kokkuriisumisel). Töötati 1,5 tundi. Osa võttis 18 õpilast.

Sügisel (õppeaasta algusest kuni talveni) tegid õpilased kooliümbruse heakorrastamisel 200 töötundi peale kooliaja.

Varstu külanõukogu looduskaitsesektsioon ja Roosa metsekond annavad kohalike koolide jaoks välja masinkirjas paljundatud looduskaitse ja kodu-uurimise alast "Laualehte". Selle 1968.a. esimeses numbris kuulutati välja kooliõpilaste individuaalne looduskaitsevõistlus. Järgmises numbris töödeldi võistlusjuhend ja koolimetskonna 1968.aasta tööplaanid.

Looduskaitsevõistluses arvestatakse:

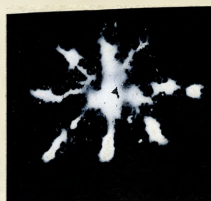
1. Uhes eelmises "Laualehes" avaldatud viktorinivastused,
2. Kaastööde tegemist seinalehtedele, ajalehtedele, "Laualehele",
3. Linnude talvist söötmist,
4. Metsloomade lissöötmist,
5. Pesakastide valmistamist lindudele,
6. Käpide kogumist,
7. Söödavihmade valmistamist,
8. Lindudele talvetoidu varumist,

9. Looduskaitsepäevast osavõtmist,
10. Metsapäevadest osavõtmist,
11. Kõige looduselähedasema õppeaine aastahinnet,
12. Kooli hinnangut õpilase suvisele tööle,
13. Muia teeneid looduskaitstes.

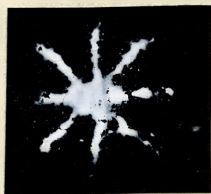
Punkte arvestatakse maha puuduliku aastahinde eest eelmainitud õppeaines, samuti vääritud tegude eest looduse vastu.

Võistlus pidati esialgse juhendi järgi lõppema 1. septembril 1968. a. Peasuuhinnaks oli välja pandud transistorradio.

Võistlusse lülitus kehe kogu koolipere. Esimesed punktid sai võistlusarvestusse VI kl. õpilane Lembit Raud kaastöö eest "Laualehele".

Koolimetskonna töö raames asuti abistama metsskitsi ja -jäneseid ning talvituvaid lindi. Vähemalt peki- või saiatükike rippus terve talv läbi iga koolilapse koduakna taga. Korralikud lindude sööt-
mismajakesed olid sisustatud 11 õpilase kodus ja muidugi ka kooli-
maja juures. Enamus õpilasi viis metsa heinu jänestele ja kitsedele. Kolmel õpilasel olid kodulähedases metsas kindlad metsskitsede sööt-
miskohad, kuhu panid pidevalt välja heinu ja juurvilja.

Üheks tähtsamaks koolimetskonna talviseks tööks oli käbide ko-
gumine. Plaaniks oli antud 50 kg männi- ja 150 kg kuusekäbisid. Veebruar- ja märtsikuu jooksul koguti ja anti metskonnale üle

468 kg männi- ja 570 kg kuusekäbisid. Kõige rohkem - 126 kg männi- ja 164 kg kuusekäbisid tõi VI klassi õpilane Endel Toobis. Otseselt koolis juhtisid neid töid õpetaja, ühiskondlik looduskaitseinspektor Siime Uibo ja õpilane, koolimetskonna metsaülem Heino Harju.

Kooli naturalistid jätkasid õpetaja Linda Lehese juhtimisel 1965.a. asutatud seinalehe "Loodus" väljaandmist, mis ilmub regulaarselt iga kuu. Seinalehes avaldatakse kirjutusi ja fotosid loodusest, tööjuhiseid, ajaleheväljalõikeid, õpilaste kaastöid jms.

Kooli koõulootoas kujundati ümber looduskaitse nurk. Siia pandi välja mitmesugust materjali Paganamaa looduskaitseala kohta: õpilaste poolt valmistatud albumid, skeemid, fotod, herbaarium, puulehtede ja kivimite kogud. Õpilased jätkasid rahvapärismuste kogumist oma kodumbruse kohta. Materjalid on esialgu korraldamata. Koõulootoas on külalisteraamat, millesse kirjutavad oma arvamusi ka Paganamaa külastajad.

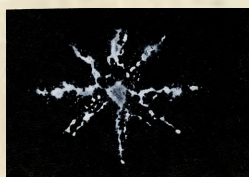

Jätkati koõulootoa ekspositsiooni täiendamist. Õpilased kogusid mitmesuguseid vanu esemeid ja koostasid kirjeldusi. Koõulootoalast tööjuhensava õpetaja Siime Uiboga eesotsas on koostatud oma koõusevhoosi (Piiri) korralik kroonika sovhoosi asutamisest peale. Selles on üld-

tutvustavat juttu, arve, skeeme, fotosid, joonistusi, sovhoosnike sõnavõtte jpm. Kroonikaraamat on välja pandud kodulooteas. Siin asub ka koolikroonika.

1. veebruaril viidi koolis läbi geograafia-Bioloogia-alane küsimuste-vastuste õhtu koos soovikontserniga. Õpilaste rohketele küsimustele vastasi peamiselt õpetaja. Õpilastega vestles Piiri sovhoosi direktor Aleksei Luga.

10. märtsil käis 8 õpilast Roosa metskonna kutsel Krabi ja Tõrvandu vahtkondadesse metsloomadele heinu viimas. Külastati 4 söödasõime ja 1 söödasõim-heidlat. Nähti kahte metskitse. Metsaametnikud vestlesid õpilastega metskoomadest ja nende abistamise vajadusest.

17. märtsil koolile küttepuid ülestüötamisel ja väljaveol töötas metsas koos lastevanematega ja õpetajatega ka viis koolipoissi.

Õppeaasta algusest alustati ilmastikuvaatlusi V kl. õpilaste poolt. Aastaringselt teostavad fenoloogilisi vaatlusi 4 õpilast (Maret Kanger, Viljar Luga, Jaan Kasak ja Arno Harju), täites vihi-

kut "Vaatileme loodust". Vaatlusi teostame Naturalistide Jaama programmi järgi.

Jõorahva ELU

Nr. 73

lk. 4

Laupäeval, 22. juunil 1968

Krabi 8-kl. Kooli kodulootuba asub koolimaja teisel korrusel väikeses ruumis. See 1965. a. asutatud koolimuuseum annab ilmeka ülevaate kohaliku ja ümbruskonna elu kohta. Muuseumi loojaks oli vanempioneerijuht Siimo Uibo, kes seni on jäänud muuseumi ühiskondlikuks juhendajaks.

Kodulootuba tutvustab hästi ümbruskonna loodust ja selle kaitset. Rikkalik foto- ja sõnamaterjal on pühendatud Krabi pärile — Paganamaale, kus asub hulk maalilisi järvi ja kolm nõgu.

Üheks kodu-uurimistöö ja looduskaitse innustajaks Krabil on Roosa metsaülem Vello Denks. Tema algatusel on saanud teoks Krabi kooli metskond vastavate «koosseisudega». Korraldatakse looduskaitse võistlusi.

Samuti on Krabil tuntud kodu-uurijad ja loodusesõbrad õpetajad H. Paeglis, L. Lehes, V. Kiinoja. Kohaliku «Piiri» soovosi kroonikat koostab majandi a/ü. komitee esimees E. Raju, kes uurib ka vanemat aega.

Huvitavat materjali laekub ka Varstu k/n. looduskaitseringilt ja 7.—8. kl. õpilastelt, kes fakultatiivselt õpivad looduskaitset ja kodu-uurimist.

KEVAD

23.märtsil viidi koolis läbi "Lindude päev". Osa võttis kogu koolikollektiiv. Esineti vastavasisuliste ettekannetega (näidend, deklamatsioonid, laulud, tantsud). Iga klass valmistas 1 - 3 tehispesa (linnupuuri). Need seati ühiselt üles. Vesteldi munavärvimise kombest ja korraldati võistlus kanamunade värvimises ja nende kujundamises lauale. Imiteeriti linnuhääli.

Igale pioneerirühmale oli kinnistatud heakorrastamise alal aedalusalune asutus. Enne maipühi käidigi sovhoosikeskuses, brigadikeskustes, metskonnas, sidejaeskonnas. Paremini töötas VI klassi pioneerirühm (hooldusõpetaja Hilja Kana), kes korrastasid sidejaeskonna ümbruse ja käisid Reosa metskonna keskuses.

Paganamaa looduskaitseala on meie õpilaste hoole all.
 Üle järve on Lätimaa. Päris Paganamaa jääb paremale.
 FK 6745-1

Osa meie kodulootoa eksponaatidest. FK 6745-2

6.mail olid 31 õpilasega (nooremad klassid) Roosa metuskonnas metsakülvil. Kobestati külvilapid ja külvati männiseeme 2-le hektarile. Töötati 2 tundi. Metsaametnikud vestlesid metsauuendamise vajadusest, viisidest ja metsast üldse.

6.mail andis Roosa metuskond meie koolimetskonnale metsakasvatamiseks üle sama raielangi, kus alustasime külviga. Raielank on 6,6 hektarit suur ja siia peame külvama männid ning tärkanud taimi mitu aastat rohima ja hooldama.

11.mail toimus Varstu külanõukogu koolide ühine traditsiooniline looduskaitsepäev. See oli juba viiendat korda. Ilm juhtus kahjuks vihmane ja jahe ning osavõtt oli seepärast väikesearvuline. Tulla olid lubanud kindlasti ka Varstu ja Lepistu koolid. Kohale tuli meilt 22 õpilast ja Varstust 12 õpilast. Lepistu kool puudus.

Koguneti Roosa metuskonna keskusse. Vihma ajal vaadati televiisorist "Tammelahe viktoriini", uuriti kantseleis väljapandud näitust metsatööriistadest ja looduse teemalisest kirjandusest ning kuulati metuskonna elust, metsatööst ja metsaasjanusest üldse õige huvitavaid jutte.

Siis ilm paranes ja tunnike lõbusat tööd kuusesseemikute väljakaevamisel taimlast oli kõigile päris meeltmööda.

Järgnes orienteerumisvõistlus. Kõik 8 kontrollpunkti leidis enne teisi üles meie kooli IV klassi õpilane Tõnu Tuvikene. Teine oli Taivo Buht ja kolmas õpetaja Kiinoja.

Lõunaeinet võeti ja puhati metskonna ruumes. Toimus viktoriin, kus tuli vastata viiele looduse teemalisele küsimusele ja ära tunda viis seemneproovi. Seemnetega oli päris raskusi kohe, kuigi need olid kõigest kuusk, elupuu, ristik, kanep ja tomat.

Viimaseks tööks anti kõigile metsahindamine. Tuli arvata ära puutüve jämedus rinnakõrguselt, puu pikkus ja puidumaht, mõõta ära palgi pikkus, puuvirna maht, arvata mitu kuuske ja mitu männi on metsa koosseisus. Siis tuli veel sammuga ära mõõta ja katsuda välja arvutada väikese langi pind. Peab kohe ütlema, et õigeid vastuseid tuli hoopis vähe. Aga kogemusi ja ettekujutuse nendest töödest said kõik, sest pärast saadi teada õiged vastused ja igaks nägi, milles eksinud oli.

Iga tegevuse juures arvestati osavõtjaille meie looduskaitsepäevade traditsioonilise konkursi punkte. Võitjaks tuli Varstu Kesk-kooli VI klassi õpilane Helve Allas, kes valiti üksmeelselt samas-asutatud Varstu koolimetskonna metsaülemaks. Meie poisid Taivo Buht (IV kl.) ja Heino Marju (VIII kl.) olid järgmised. Parimad said auhinnad. Lahkumisel tõotati kohtuda täpselt aasta pärast Paganamaal.

12.mail - jälle metskonnas. Rohiti ja kõblati kolmeaastaste kuusekeste peenraid taimeaias. Kohal 14 õpilast, töötati kolm tundi. 0,18 hektarit sai umbrohist puhtaks. Peale tööd tutvuti metskonna hobusetalliga. Siin on 9 hobust, neist 4 noored.

Esimesel õpilaste loo-
duskaitsepäeval 1964.
aastal, Paganamaal.
Osa võttis ainult
meie kool.
Pildil: korrastatakse
matkarada.

FK 6745-3

Teisel looduskaitsepäeval 1965. aastal, Paganamaal.
Kulalistena võtsid osa ka Lepistu kooli õpilased.
Pildil: matkatakse Paganamaale.

FK 6745-4

Kolmandal looduskaitse-
päeval 1966.aastal,
Krabil. Osa võtsid
Krabi ja Lepistu koolid.
Pildil: laiendatakse
kooliparki.

FK 6745-5

Neljandal looduskaitsepäeval 1967.aastal, Lepistus. FK 6745-6
Osa võtsid Krabi ja Lepistu koolid.
Pildil: Virunuka kiviaknadel meenutatakse ajalugu.

20.-22.mail õpilased valmistasid ja seadsid Roosa metskonna keskuse Umbruse metsadesse üles 25 pesakasti väiksematele lindudele.

23.mail töötati jälle oma koolimetskonna raiestikul. Kohal oli 41 õpilast. Kolme tunniga kobestati külvilapid ja külvati männiseeme 4,6-le hektarile. Roosa metskonna abimetsaülem Ülo Kosarv vestles õpilastega metsloomadest.

24.mail Roosa metskonna taimeaias rohimistöödel 15 õpilast. Kolme tunniga korrastati 0,18 hektarit.

2. juunil oli Roosa metskonnas metsatulekahju, mille esimeste ja agaramate kustutajate hulgas oli VIII klassi õpilane Aarne Luga. Roosa metskonna metsaülem avaldas talle tänu.

4. juunil oli 19 õpilast uuesti metskonna taimeaias. Kolme tunni-

ga tehti üldisi hooldamistöid: kaevati läbi kompostihunnikuid, kõrvaldati umbrohtu aiaäärtelt ja kanti umbrohtu taimlast välja.

15. juunil abistas 6 õpilast kohaliku kodu-uurimise ringi ekspeditsiooni Paganamaa järvede uurimisel. Mõõdeti järvede sügavust. Mõõtmisi tehti parvelt kolmel suuremal järvel - Kikka järvel, Sarapuu- ja Liiva järvel, kokku 46 kohas. Mõõdeti kapreonnõoriga, mille otsa pandi raskus. Kikka järve suurimaks sügavuseks saadi 21 meetrit, Liiva järvel - 18 m ja Sarapuu järvel - 8 m. Järvede skeemid mõõdetud sügavustega on välja pandud kooli koduloetoas lk. nurgas.

Külanõukogu looduskaitsevõistlust juhtis kevade alguses meie kooli õpilane Jüri Tobonik 20 punktiga.

Koolitöö ajast korraldati iga klassiga vähemalt üks kord kevade jooksul matk kooliümbruse loodusse, peamiselt Paganamaale. Üldise loodusevaatlemise kõrval koostati kogutud taimedest 60-leheline herbaarium, mis pandi välja kodulootuppa. Iseseisva tööna koostasid õpilased sammalde ja samblike kogusid. Viimaste määramine on puudulik, sest puudub määraja. Herbaariumi täiendamist jätkatakse tuleval kevadel.

Kooli kasvuhoones ja külmlavales kasvatati 10000 lilleistikut ja 5000 kõõgiviljakultuuride istikut. Viimased müüdi kohalikele elanikele. Osa lilletaimi müüdi, osa jagati õpilastele, osa kasutati kooliümbruse kaunistamiseks.

Kevadistel hoakorrastustöödel kooliümbruses töötasid õpilased peale õppetööd 1144 tundi. Istutati 99 m² lilli, 50 jm kuusehekki, koolipargi täiendamiseks 18 ilupuud. Jätkati koolimajaümbruse lillepeenarde ümberkujundamist kiviktaimlateks. Lammutati 50 jm lagunenuid tarasid. Sillutati kivikillustikuga geograafiaväljak, vabaõhuklass ja osa siseteid.

SUVI

12. juulil oli Lasteraadio saade "Minu kodupaik - Paganamaa", milles esines ka meie VI klassi õpilane Viljar Luga. Ilusad Paganamaad ja tema muistendeid tunnevad meie õpilased hästi. Viljar andis eksami tervele vabariigile.

Muide, ka 18. novembril annab Lasteraadio eetrisse saate "Kulas Krabi koolis" ("Raadioleht" nr. 39). "Raadiolehes" on öeldud veel: "See kool asub Läti piiri ääres. Koolipere armastab loodust ja tunneb hästi kodukoha ümbrust, legende sellest."

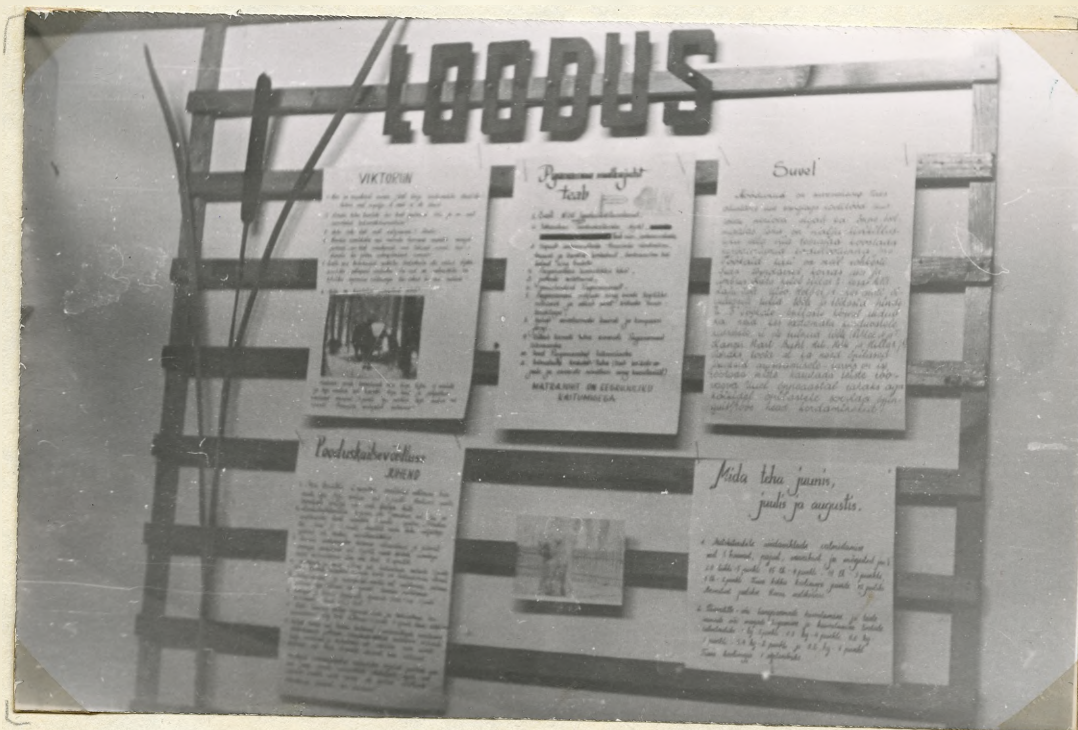
Lasteraadio on lubanud külla tulla ka meie tulevakevadisele koolidevahelisele looduskaitsepäevale Paganamaale.

Vaade kooliaiale.

FK 6745-7

Üks seinalehe "Loodus" suvistest numbritest.

FK 6745-8

FK 6745-9

FK 6745-10

Endakülvatud noort metsa rohimas. Õpetusi jagab metsavaht
Olev Kongo.

Tööd
Roosa mets-
konna tai-
mealas.

FK 6745-11

Suvel töötasid õpilased muidugi kooli katseaias ja jõudumööda sovhoositöödel. Piiri sovhoosis tehti üldse 462 õpilastööpäeva ja teeniti üle 1300 rubla. Kõige rohkem töötati juurviljarehimisel, oldi karjasteks jne.

Suve alguseks juhtisid looduskaitsevõistlust meie kooli õpilased Liivi Saag, Tõnu Tuvikene ja Tair Raju.

18. juulil käis töö koolimetskonnale hooldadaantud maal: rohiti endakülvatud noort metsakultuuri. Hooldati 2 hektarit. 7 õpilast töötasid igaüks 4,5 tundi.

24. juulil töötas oma metsakultuuri hooldamisel 17 õpilast, igaüks 6 tundi. Rohiti ~~el~~misel korral hooldamata jäänud 4,6 hektarit.

26. juulil kutsuti avaliku teadaandega kõiki õpilasi matkale Reosa metsekonda. Nõuti orienteerumisoskusi ja loodusetundmist. Heinailm oli ja paljud piidid kodudes tööl olema. Viis õpilast tegid ürituse läbi. Oli huvitav praktiline viktoriin looduses, matk metsa ja lõpuks tehti hulga peale 60 söögiaviihta.

8. augustil töötasid õpilased Rein Mandel ja Endel Toots metsekonna taimeaias kesa äestamisel ja komposti läbikaevamisel, kumbki 6 tundi.

Õpilane Liivi Saag esines "Laualehes" (nr. 6) kaastööga "Minu kodukoht Paganamaa".

Paganamaa ekskursioonijuhtideks kogu suve jooksul igale soovijale olid eelmisel õppeaastal vastavad matka juhi katsed läbi teinud ja tunnistuse saanud õpilased. Aktiivsemateks olid Viljar Luga, Lembit Raud jt.

7-10 0745-12

SUGIS

Looduskaitsevõistlust juhtisid sügise (seega ka uue kooliaasta) alguseks järgmised meie kooli õpilased: 1. Liivi Saag - 39 punktiga, 2. Tair Raju - 35 punktiga, 3. Heino Harju - 32 punktiga.

Võistlust pikendati kuni 1. aprillini 1969.a. Lõppkokkuvõtte tehakse looduskaitsepäevaks. I etapi võitnud kolmik sai igaks auhinna.

Koolimetskonna hooldusalust metsaala suurendati: Roosa metskond andis õpilaste valve, kaitse ja hooldamise alla riigimetsa kvartalid loo - lo2 ülapindalaga 85 hektarit. Muudugi jäid need maad ja metsad endistviisi ka riigimetsaametnike valve alla. Iga õpilaste samm metsas on ikkagi nende silma all. Noortemetskonna töö juhendajateks jäid Roosa metskonna metsaülem Vello Denks, abi-metsaülem Ülo Kosarv ja kohalik metsavaht Olev Kongo.

Õppeaasta alguseks näidati metsad koolimetskonna esindajatele kätte. 85 hektari sees on 75 hektarit metsanoorendikke, 7 hektarit kevadel külvatud kultuuri, 1 hektar sood ja ülejäänud on teed ning sihid. (Arvud on ümardatud täis hektariteks).

Uueks aastaks tuleb koolimetskonna ametnikel:

1. koostada oma metaskonna kohta plaanimaterjal (plansett ja puistuplaan) ning muu metsamajandusalane dokumentatsioon (takseerikirjeldused, metsamajandamise projekt),
2. koostada kooskõlas Roosa metaskonnaga 1969.a. metsamajanduslike tööde plaan (hooldusraied, kultiveerimine, kultuuride hooldamine, metsakaitse, looduskaitse jne)

Koolimetskonna koosseisu arvati kogu koolipere, kes istus koolipinkides õppeaasta alguses - 80 õpilast. Metsaülemaks jäi VII kl õpilane Jüri Tobonik.

Õpilased on suvevaheajal kodudes valmistanud 326 söödavihta. 205 vihta nendest tuuakse koolimaja juurde kokku javiakse talvel ühiselt metaskitsedele oma koolimetskonna metsadesse ülesseatavatesse söödasõimedesse. Ka heina toovad õpilased järjekorras sinna väljapanemiseks igaüks oma kodudest, samuti juurvilja. Ülejäänud söödavihad jäetakse kodude lähedastesse metsadesse viimiseks.

Õpilastel on kogutud 150 kg umbrohuseemneid (viljapuhastusjäätmel) lindude talvetoiduks. Kogumine jätkub.

"Laualehele" kaastõid saatsid 12 õpilast.

Õppeaasta jooksul korraldatud ekskursioonide ja matkade päevikud on välja pandud kodulootoas.

Eelmise (1967.) aasta oktoobri alguses käidi paremate looduskaitsete ja kodu-uurijatega ekskursioonil Aakres (jahimetskonnas), Sangastes ja Jõgevastes. Osavõtjaid - 26.

1968.a. maikuu lõpul sõideti 26 õpilasega Rõuges, Haanjas ja Võrus.

6. juunil käidi IV ja V klassi õpilastega (30 osavõtjat) Riia loomaaias.

12.-15. juunil sõitis 29 õpilast pikemale reisile: Alatskivi - Palamuse - Luua - Kallaste - Kohtla-Järve - Toila - Tallinn - Neli-järve.

Käesoleval õppeaastal - 3. oktoobril - korraldati suvel katseaias ja koolimetskonnas paremini töötanud õpilastele n.ö. preemiaekskursioon Tartu botaanikaaeda, Jõgevale ja Kuristale.

Kõik nimetatud ekskursioonid olid korraldatud meie vabariigi loodusega tutvumiseks.

Käesoleva õppeaasta alguses - 13. septembril - toimus 15. õpilase matk marsruudil Vastse-Roosa - Saru - Mõniste - Peetri jõgi.

Lõpuks veel mõnedest töödest ja plaanidest, mis praeguseks, käesoleva raporti koostamise ajaks, on isegi osalt täide saadetud.

Koolimetskonna töö korras käidi 13. septembril 33 õpilasega veelkord oma metsakülvi rohimas. Töötati 3 tundi ja käidi üle 6,6 hektarit.

30. septembril käis 15 õpilast Roosa metaskonna taimlas, kus 3 tunniga istutati Umber üle 3000 õunapuuseemiku. Pookealusteks. Õunapuualuste kool jäabki mõlema metaskonna ühiseks omanduseks ja tööobjektiks.

10. septembril korraldati koolis seentenäitus. Konkursis oli klasside vahel. Arvestati näituse kujundust ja liikide arvukust. Võitis V klass.

Plaanis oli oma metaskonna territooriumile metsaloomade söötmiskohtadesse inventari (söödasõime) seotamine. Nüüd on see mure murtud. Roosa metaskonna metsavaht Evald Sekk tuli appi, hankis materjali ja juhtis poiste tööd. 8. oktoobril, õhtupoolikul, tehti kolm tundi viiekesi tööd ja kaks uut söödasõime oligi valmis. Poised kavatsevad ligemal ajal ehitada veel mitut tüüpi sõime näidiseid, samuti lindude söötmismajakesi ja linnupuure. Õpetaja Siimo Uibo algatusel kavatsetakse koolimaja juurde neist korraldada alaline näitus, vaatamiseks, õppimiseks ja järeletegemiseks.

Tuleval kevadel on plaanis koos Roosa metaskonnaga koolimaja juures korraldada heakorristamise propagandapäev. Esialgse kava järgi saab see toimuma maikuu keskpaiku. Plaanitseme küllarahvale näidata kooliümbrust, jagame seletusi ja õpetusi, pakume müügiks või jagame niisama lilleistikuid ja ilupuid, anname kontserdi. Seda algatust toetab ka Varstu külanõukogu, mistõttu üritus võib kergesti kujuneda ülekülanõukoguliseks. Praegu hangime (kogume ise

Koolis oli seenenäitus.

FK 6745-12

Metskonnas söödasõimi valmistamas.

FK 6745-13

ja tellime posti teel) lilleseemneid, korrastame kasvuhoonet, hangime vastavateemalist kirjandust jne.

Jätkuvad koolimetskonna tavalised tööd: praegu kogutakse puude ja põõsaste seemneid, talvepoole hakatakse korjama käbisid, siis tuleb lindude ja metsloomade söötmine, kevadel aga läheb jälle lahti metsakülviks, -istutamiseks, -hooldamiseks.

LAUVALEHTI

Annane juba mihmendat
 aastat külanukogu loa-
 dustatseksõnaga loa-
 ja kohalike koolide loa-
 dustatse ja kooli-uurimise
 se hääleandjalt "Lau-
 tekte". Põlvandame ja
 kirjutamasinal "Lau-
 me suu nambri koo-
 ga igale kooli-
 Keaskoolile r
 Lepistu s-h
 lused te
 karatõ
 list.
 on
 i

koodi metskond, kuhu kuu-
 lub kogu koolipere. Kiidu-
 pööstis töba teevad selles
 koolis nii õpilased kui
 õpetaja oma kodukohas
 loodus tundmaõppimisel.
 Ja kaitsmisel. Tööd tahaksime
 täna krabi õpilaste
 töid meie viimast
 lehest. v. DEN
 Varstu kü
 looduskaitses
 mees, R

METS KONNAS

Kogunesime koolimaja et-
te, et minna metskonda töö-
le. Läksime jalgsi, sest meil
oli liigdal. Osa poisse
jalgratastel. Jõudsimme
lõuna sile raleismikule. Tu-
kosteatud kevadel mitmendat
seemneid lilljem külvasime
lõnganud lalme männi-
Sellele tööle tulime tänagi.

...bukogu
...siooni esi-
...sa metakong
...tsailem

SEENENÄITUS

SEENENÄITUS

Meie kool korraldas seenenäituse. Eriti aktiivsed olid nooremate klasside õpilased. Nad jooksid metsa vahet, et saada juurde uusi seeni, näituse kujundamiseks. Näituse hinganek tati väljapanek likkust ja tati Esikohale tuli Seenenäituse het tegi mittesti

URVE VAGULA,
VII klassi õpilane

KOHTUMINE
POTRADEGA

KOHTUMINE
POTRADEGA
 Läksin metsa seenete.
 Sain korvi peaaegu täis.
 Kummardusin, et votta maast
 üht ilusat kirjut.
 Kui nägin puude vahel pät-
 ra, Ta sirmitse mind tähele-
 paneikult. Sealsamas korval
 märkasin veel teistki metsa-
 hiiglast.
 Loomad hakkasid aeglaselt
 minu poole lüüma. Enmusia
 ega julgunud ennast liguta-
 dagi. Kui põdrad ohd päris
 ligidai, pistsin plaaama.
 Kui olin hiljem karja juu-
 res, tulid samad põdrad met-
 sast peaaegu lehmade juur-
 de. MARET KANGER.
 VI klassi õpilane.

Säde

**ELKNÜ KESKKOMITEE JA EESTI NSV PIONEERIORGANISATSIOONI
NÕUKOGU HÄÄLEKANDJA**

Nr. 84 (2028) XXIII aastak.

Laup., 19. okt. 1968

Raportti koostas:

õpetaja S. Uibo

Raportti kinnitan !

Direktor H. Paeglis

(Pitsat)

(allkiri)

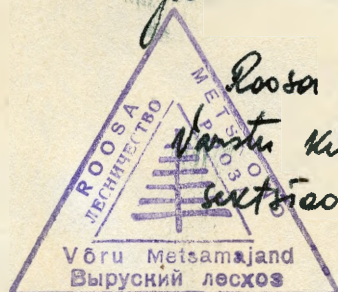
Kuupäev: 22. okt. 1968. a

Koolis looduskaitsetööd juhendavate õpetajate
allkirjad:

(S. Uibo)

(L. Lehes)

Raportti läbi vaadatud !

Roosa metsakomuna nõuandem
kõrge kooliõpetaja looduskaitsel-
metsooni esimees: *[Signature]*

L I S A D

Krabi 8. kl. kooli õpilaste nimeni suvavahetajal
'Pini' suvahoosi tähtamise kohta juuni - sept 1968.a.

	Õpilaste nimi	juuni	juuni	aug	sept.	konnu.
juun.		t.p.	t.p.	t.p.	t.p.	tpäevad
1.	Valge Kull.	-	10.	1.	-	11.
2.	Andel Koidula	-	-	-	2.	2.
3.	Vagula Ilme	4.	4.	-	1.	9.
4.	Büht Hillar	5.	-	-	-	5.
5.	Kasan Agnes	-	-	-	1.	1.
6.	Tuvinen Kelli.	10.	1.	18.	1.	30.
7.	Toots Endel	9.	2.	-	-	11.
8.	Rand Lembit	-	-	-	1.	1.
9.	Molder Alvar	-	-	4.	1.	5.
10.	duga Viija	-	-	1.	-	1.
11.	Leht Aili.	-	-	-	1.	1.
12.	Anton Olo	10.	6.	-	1.	17.
13.	Kanger Mart	5.	17.	4.	-	26.
14.	Sivast Johannes	-	3.	3.	1.	7.
15.	Mitt Ore	-	-	-	1.	1.
16.	Jõgi Vambola	-	1.	-	1.	2.
17.	Pihlaku Jüri	5.	19.	14.	-	38.
18.	Miku Hilbe	-	-	-	1.	1.
19.	Paag d.ri.	-	5.	-	1.	6.
20.	Kerberg Ene	1.	-	2.	-	3.
21.	Taal Mati	7.	14.	9.	2.	32.
22.	Mürk Valter	7.	11.	14.	9.	41.
23.	Laats Lembit	-	-	-	1.	1.
24.	Molder Aare	9.	13.	11.	1.	34.
25.	Kasan Raimo	4.	16.	-	-	20.
26.	Toots Endla	9.	2.	-	1.	12.
27.	Pink Annel	8.	15.	15.	-	38.
28.	Kanger Mart	5.	21.	9.	-	35.
29.	Pihlaku Maja	7.	-	-	1.	8.
30.	Miku Endla	15.	-	-	-	15.
31.	Pink Peido	17.	16.	12.	2.	47.
32.	Hobune Kaja.	-	1.	-	-	1.
	Konnu.	137	177.	117.	31.	462.

 Koostas rmt. ut. Eneberg
 Kõrvaldaja Kõrvaldaja Kõrvaldaja
 juuni pole jätkatud
 8. kl. õpilaste poolt.
 Salaste,

16. October 1968

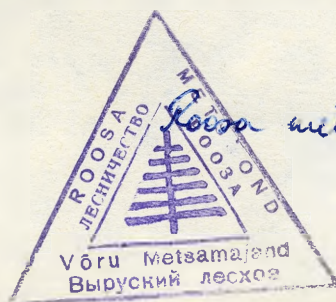
57.

Käesolevaga teendame et Krabi
S. H. Kooli õpilasel on teinud Reosa
metskonnas alates 1. septembrist 1967. a. kuni
1. septembrini 1968. a. järgmiselt:

Prk nr.	Tööde või ürituste nimetus	Osa- võtmise õpilaste arv	Organ- isatsioon- määr- suse arv	Tehetud inim- töö- tunde	Tehetud töötasu (vkl)	Tehetud tööde maht
1.	Stammikäbide kogumine	20	x	304	115,13	468 kg
2.	Kuusikäbide kogumine	11	x	140	62,70	570 kg
3.	Metrakülv	43	2	78	28,96	6,60 ha
4.	Pinnase kohustamine külviks	52	x	110	45,13	6,60 ha
5.	Metrakultuuride hooldamine	20	2	133	88,54	6,60 ha
6.	Pinnakult hooldamine	44	3	147	61,50	9,46 ha
7.	Taimede hooldamine	2	x	12	6,61	x
8.	Maapinna puhastamine (raie)	2	x	12	6,94	0,07 ha
9.	Saamtavara ja metsamnt. kokkuvõtte	5	x	20	8,80	4,75 tm
10.	Metsatulekahju kustutamine	1	x	8	2,68	x
11.	Linnapuuide vahustamine ja ülesseadmine	1	x	24	7,61	25
12.	Söödoväetiste vahustamine	5	1	10	-	60
13.	Looduskaitsesepäevast osavõtt	22	1	132	-	x
	Kokku:	80	9	1130	434,60	

1968. a. Septembrikuu kätti metkormas 2 korda:
13. septembril 3 tundi 33 õpilasega hooldati metsakultuuri
(mis oli ka kevadel õpilaste raportas) ja 30. septembril
keelitati 3 tundi 15. õpilasega pinnas-õnnapinnaseid.

Orend anted kooli nindusisel.

to some mitralis. *Alnus*
mammothidae; *Alnus*

Õiend.

1967./68. a. tabel metsloomade ja -bude
sõotmiskohad olid rapatud järgmistel õpilastel:

1/Lindudele :

2/Loomadele :

1. Luga, Arne
2. Pru, Arsel
3. Reiljan, Heikki
4. Luga, Viikar
5. Buht, Hilan
6. Rapa, Tair
7. Valge, Keli
8. Valge, Külli
9. Harju, Riino
10. Harju, Arno
11. Neortoots, Ingrid

1. Tobomik, Jüri
2. Harju, Riino
3. Harju, Arno

Judmed kontrolli-
tud klassijuhatajate
ja koolimetskonna
ametnike poolt.

Kooli esindaja:

Loodusmajas-
põlevälised
sattusid kogu
tööle

FK 6745-14

Metsahinimistega
oli raskusi ...

FK 6745-15

Orienteerimis-
jooksu viitjad
on seadunud

FK 6745-16

Kuldnokk

Kui esimesed kuldnokad alla
 jõudsid, oli kohati veel lumi
 maa ja süüti tujuks külle.
 Nüüd, nagu võtaks kodumürk võrr-
 silt tagasi jõudnud abasbrali-
 kult vastu. Kui sellele vasta-
 mata olid linnud ümberliks ja
 vilistamisest lustakalt märtsiku
 karges hommikus.

Kui nad nüüd oma vana pesakasti juures lobisevad, on kogu
 aeg ja park kevadelelvust täis. Valgete sulootetega emalind siseneb
 vilkalt pesakasti ning uurib tihelapanelikult oma korterit. Isalind,
 kelle rohekasmust kaub kaunitl mürab pikese kkes, istub aga vahtra
 otsas, tiivad kevadjoovastusest ripakil. Ning laul aina voolab. See
 on nagu kauge vilistamine või flöödi helin, peole hõlme või viini
 laul, siis kkk nagu prõhkseid pardid tiigil või kiriseid põld-
 pille murmel, sekka pask-müri kinnapaniat või lõõ hõbedast allerdust.
 Nii vaheldusrikas on kuldnoka repertuaar.

Aprillis algab kuldnokkadel kiire aeg: emalind paneb pehmesse
 pesa 4 - 6 laamursinat muna. Isalind laulab nüüd hommikust õhtuni
 nii, et kogu Uabus rõkkab. Emalind aga haub. Naikuu südasiks on
 pesas juba pojad. Need on ürnad ja arsetud. Isalinnul tuleb laulmine
 jätta - algavad perekonnasured. Ainult mõnel üksikul hetkel kostab

436

Metsal on palju vaenlast. Teda ohustavad mitmesugused kahjurid looma- ja taimerii-
gist, talle tekitab kahju põud ja pakane.
Kõigist vaenlastest ohtlikum on aga tuli.
Tules võib hävida mõne tunniga see, mida
inimesed on aastakümnete jooksul suure
vaevaga kasvanud ja hoidnud.

Loodusesõbrad!

Matkal või jahiretkel viibides, marju või seeni korjates, met-
sas töötades või puhkeajal seal jalutades, olge ettevaatlikud tu-
lega ümberkäimisel! Väikseimgi ettevaatamatus kevadsuvisel
tuleohtlikul ajal võib põhjustada metsatulekahju.

Metsade tuleohutuse eeskirjade kohaselt võib kuival ajal met-
sas suitsetada vaid selleks ettenähtud suitsetamiskohtades. Lök-
kekoha valikul ärge unustage, et tule tegemine rabades, okas-
puunoorendikes, raiesmikes, rikkaliku kuluga, sambliku- või ka-
narbikukattega aladel, risustunud puistutes ja teistes tuleohtli-
kes kohtades on keelatud kevadisest lume sulamisest kuni tule-
ohtliku aja lõppemiseni sügisel.

Lõkketule tegemisel selleks lubatud kohas kõrvaldage eelne-
valt lõkke ümber 0,75– 1 m laiuselt taimestik ja muu süttimis-
ohtlik materjal kuni mineraalpinnaseni. Enne lõkke juurest lah-
kumist kustutage tuli hoolikalt. Metsas ja selle läheduses võib
tuld teha ainult metsavalvetöötajate loal.

Märgates metsatulekahju, teatage sellest viivitamatult lähe-
malasuvale metsavalve-, tuletõrje- ja miilitsatöötajatele, küla-
rajooni või linna TSN täitevkomiteele või territoriaalsele kol-
hoosi- ja sovhoositootmise valitsusele. Väikese tulekahju korral
ärge jääge ootama tuletõrjujaid, vaid püüdke tulele omal jõul
piir panna.

435

Lihtsain viis metsatulekahju kustutamiseks on tule mahamaterdamine puuokste või väiksemate puulatvade abil. Tule pihta tuleb lüüa energiliste pühkimisesarnaste liigutustega, püüdes leeki tagasi suruda. Kui on käepärast labidas, võib sellega tulele mulda peale loopida.

Igast tulekahjust tuleb teatada metsavalvetöötajale ka siis, kui sellele omal jõul piir pandi. On olnud juhtumeid, kus ilmselt kustunud tulekahjud hiljem uuesti puhkevad. Selle vältimiseks organiseerivad metsavalvetöötajad tulekahjukohal valve.

Metsatulekahjusid saab vältida siis, kui kõik metsas viibijad teadlikult suhtuvad metsade kaitseks. Nähes tuleohtlikus metsas suitsetajaid või tule tegijaid, ärge minge vaikides mööda. Vaid tuletage neile meelde, et nad oma tegevusega ohustavad nõukogude rahva ühisvara metsa!

**EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU METSAMAJANDUSE
JA LOODUSKAITSE PEAAVALITSUS**

Eesti NSV Põllumajandussaaduste Tootmise ja Varumise
Ministeeriumi Teaduslik-Tehnilise Informatsiooni Büroo

Toimetaja H. Kurik
Tehniline toimetaja B. Rohtma
Korrektor S. Annus

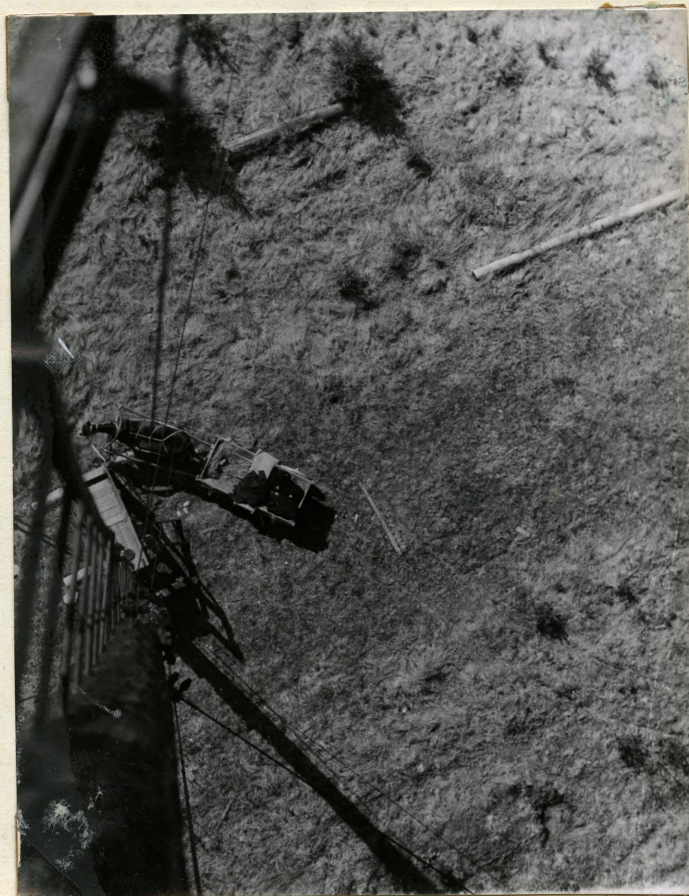
Tasuta

Vaade Kõrga mets-
konna tulevalve-
tornist mis
metsadele

FK 6745-17

Aga mis vaade see on ?

FK 6745-18

Vanarahva tarkust

Kui aegmõõterad otsesti vees seisavad, kasvavad nad hästi,
kui viltsu, siis vähe, kui lapiti, siis ei sugugi.

Kui lõpet hästi urvades, tuleb hea vilja-aasta. Umargused
urvad tähendavad head odrasaaki, pikargused - head rukkisaaki.

Kui Hünaruu õitsenine kaks kuu sisse ulatub, tuleb hea
Hunn-aasta.

Külviajal ei tohi pärast püeva eras riideid pesta ega sau-
na minna.

Nagu külviaeg on kirsside õitsenise ajal, kaera külviaeg
- kui kogu kukkub, herne külviaeg - kui auklised kuivad pilved
taevas, lina külviaeg - kui kiuspilved taevas, tatra külviaeg -
kui kodakas tolmab. Lina ei tohi noore kuu ajal külvata, aga ka
siis, kui kuu ja päike korraks nõlva.

Kui toomirgad külmal kevadel kuu õitsevad, tuleb pikk ja
soe sügis.

Kui mato ruttu lehte lahkeb, peab põllumees kiirelt külvat-
ma.

Kõlm lahokuu ja mürj jaanikuu täidavad aidad ja koldrid
laeni.

Lahokuu viha puistab külde põllule.

(Vanast ajalohest)

Pisut perekonnanimedest

Kirisorjuse kaotamisega 1816.a. Eestimaa ja 1819.a. Liivimaa talupojad suurema liikumisvabaduse ja elukoha vahetamise võimaluse. Et sel puhul segadusi ära hoida, oli vaja talupoegadele anda püsiv nimi. Iidselt olevale sõna "liiginimi" ehk "priinimi". Seni oli talupoegadest ainult üksikuid vabadel olnud perekonnanimi. Harilikult hõlmas eesnimet, mis anti ristimisel, ja selle ees kallas koha- ja isanimi. Näiteks talupoega nimega Jaan, kes oli perehobuse Metsa talus, hõlmas Metsa Jaaniks, tema poega Reinu - Metsa Jaani poeg Reinuks. Talu vahetusega muutus ka nende nimi.

Kohustuslikul nimega paskel võis iga pereisa selle endale valida üldiselt vabal tahtel. Et aga talupojad ei tundnud suuremat huvi nime muutmise vastu või siis olis nad valimisel lihtsalt nõutud, siis otsustas kühimuse sageli mõistatada. Sellega on seletatav ka saksa nime rohkus, mis kõik hiljem eestipärasteks muutusid. Mõni mõistatada mittesolevate talupoeg sai halvustava nime. Sageli võeti aluseks tegevus või elukutsed (Sepp, Kutsar), samuti mõni inimene väline tunnus (Pikk, Lohak).

Suurem osa talupoegi sai perekonnanime talukoha järgi : Oja, Mäe, Jaasik, Jämsaar, Laanemets (talu nimi tulenes tavaliselt tema asukoha nimest).

Uued perekonnanimed kanti esialgu peamiselt paberile. Talupojad nimetasid üksteist kuu aega enne nime eesnimet ja sellele lisanduvat koha- või ka isanimet järgi.

46 Vanad kuude nimed

Januarikuu	-	Jaaruar
Febbruarikuu	-	Vebruar
Märtsikuu	-	Märts
Aprillikuu	-	Aprill
Mai	-	Mai
Juunikuu	-	Juuni
Juulikuu	-	Juuli
Augustikuu	-	August
Septembrikuu	-	Septembar
Oktoobrikuu	-	Oktoober
Novembrikuu	-	November
Detsembrikuu	-	Detsember

Toimetusele: Ootame lugejalt
knaastõid !

"Laululehe" koostas: V. Benks, kujundas: S. Uibo

Meie aadress: Krabi sidejaoskond. Pähni
